

ZAMONAVIY JAMIYAT TAHLILI

Tursunqulov Sanjar Dilmurod o'g'li

Samarqand davlat chet tillar instituti

Ispan va italyan filologiyasi

kafedrasi dotsent. v.b.

sanjar01061991@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada globallashuv jarayonlari, To'rtinchi sanoat inqilobi va zamonaviy jamiyatning transformatsiyasi falsafiy hamda ijtimoiy tahlil qilinadi. Tadqiqot doirasida World Economic Forum faoliyati, "Globalizatsiya 4.0" kontseptsiyasi va VUCA muhitining asosiy xususiyatlari yoritiladi. Shuningdek, qadriyatlar inqirozi, institutsional ishonchning pasayishi hamda zamonaviy jamiyatdagi axloqiy muammolar Zygmunt Bauman va Adela Cortina qarashlari asosida tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: texnologik rivojlanish, geosiyosiy murakkablik, iste'molparastlik, axloqiy yomonlik.

1971 yildan buyon World Economic Forum tomonidan har yili Davos shahrida o'tkaziladigan xalqaro yig'ilish global muammolarni muhokama qilishning muhim platformasiga aylangan. Ushbu forum siyosiy yetakchilar, biznes vakillari va ijtimoiy tashkilotlarni birlashtirib, zamonaviy dunyo oldida turgan murakkab masalalarga yechim izlashni maqsad qiladi.

2019 yilgi sammit "Globalizatsiya 4.0: To'rtinchi sanoat inqilobi davrida global arxitektura yaratish" mavzusiga bag'ishlandi. Ushbu konsepsiya zamonaviy dunyoda yuz berayotgan tub o'zgarishlar — texnologik rivojlanish, ekologik cheklovlar, geosiyosiy murakkablik va ijtimoiy tengsizlikning ortishi bilan chambarchas bog'liqdir. Global tizimlar ushbu o'zgarishlarga moslasha olmas ekan, insoniyat doimiy inqiroz yoki hatto tartibsizlik xavfi bilan yuzma-yuz keladi.

Bugungi kunda insoniyat keskin burilish nuqtasida turibdi. Qarashlarning polarlashuvi, ijtimoiy mojarolar va hal etilmagan muammolar global tizimni beqaror holatga olib kelmoqda. Shu bois mavjud institutsional va intellektual yondashuvlarni tubdan qayta ko'rib chiqish zarurati yuzaga kelmoqda.

VUCA dunyosi va "suyuqlik jamiyati"

Zamonaviy jamiyatni tushunishda Zygmunt Bauman tomonidan ilgari surilgan "suyuqlik jamiyati" tushunchasi muhim ahamiyatga ega. Bu jamiyatda o'zgarishlar tezkor, barqaror tuzilmalar esa zaiflashgan bo'ladi. Natijada insonlar mustahkam qadriyatlar va an'anaviy ijtimoiy tayanchlardan mahrum

bo‘lib boradi.

Mazkur yondashuvni rivojlantirgan zamonaviy mualliflar jamiyatni hatto “gazsimon holat”ga o‘tgan tizim sifatida tasvirlaydi. Bunday jamiyatda iste’molparastlik, tezkor natijaga intilish va ma’naviy qadriyatlarning zaiflashuvi ustunlik qiladi.

Shu bilan birga, zamonaviy dunyo VUCA (Volatility, Uncertainty, Complexity, Ambiguity) tushunchasi bilan ham tavsiflanadi. Bu — o‘zgaruvchan, noaniq, murakkab va mavhum muhit bo‘lib, unda qaror qabul qilish jarayoni yanada murakkablashadi.

Qadriyatlar inqirozi va axloqiy muammolar

Zamonaviy jamiyatning asosiy muammolaridan biri — qadriyatlarning nisbiylashuvi va umumiy axloqiy mezonlarning zaiflashuvidir. Adela Cortina ta’kidlaganidek, qadriyatlar inson hayotining ajralmas qismi bo‘lib, ularsiz ijtimoiy uyg‘unlikni tasavvur qilib bo‘lmaydi.

Biroq hozirgi davrda quyidagi tendensiyalar kuzatilmoqda:

- Fidokorlik axloqining zaiflashuvi va individualizmning kuchayishi;
- Subyektiv huquqlarga urg‘uning ortishi;
- Siyosiy ideologiyalarning pasayishi;
- Axloqiy asoslarning inqirozi;
- Umumiy qadriyatlar tizimining parchalanishi.

Shu nuqtai nazardan, qadriyatlar inqirozi faqat salbiy hodisa emas, balki qayta baholash va rivojlanish bosqichi sifatida ham talqin qilinishi mumkin.

Institutsional ishonchning pasayishi

Zamonaviy jamiyatning yana bir muhim xususiyati — ijtimoiy institutlarga bo‘lgan ishonchning pasayishidir. Hukumatlar, korporatsiyalar va ommaviy axborot vositalariga nisbatan ishonchsizlik keng tarqalgan bo‘lib, bu holat ijtimoiy beqarorlikni kuchaytiradi.

Iqtisodiy inqirozlar ham ko‘pincha axloqiy muammolar bilan bog‘liq bo‘lib, qisqa muddatli manfaatlariga asoslangan qarorlar uzoq muddatli salbiy oqibatlarga olib keladi. Shu bois axloqiy mas’uliyatni tiklash zamonaviy jamiyatning muhim vazifalaridan biridir.

Mazkur tahlil shuni ko‘rsatadiki, zamonaviy dunyo chuqur transformatsiya jarayonini boshdan kechirmoqda. Globallashuv, texnologik rivojlanish va ijtimoiy o‘zgarishlar yangi imkoniyatlar bilan birga jiddiy xavf-xatarlarni ham yuzaga keltirmoqda.

Qadriyatlar inqirozi va institutsional ishonchning pasayishi ushbu jarayonning muhim belgilaridir. Shu sababli zamonaviy jamiyatda barqarorlikni ta’minlash uchun axloqiy mezonlarni qayta tiklash, insoniy qadriyatlarni mustahkamlash va global boshqaruv tizimlarini takomillashtirish zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Consultar artículo: “Davos avisa: vamos a crisis o caos,” (2019)
2. Informe anual de la consultora de comunicación Edelman que mide la confianza de los ciudadanos de 27 mercados globales encuestados, en una escala del 1 al 100 dividida en 3 tramos en los que, entre el 1 y el 49 se considera desconfianza; entre el 50 y el 59, neutral y entre el 60 y el 100, confianza.
3. Schnebel, E. y Bienert, M. A. (2004). Implementing Ethics in Business Organizations. *Journal of Business Ethics*, 53(1/2), 203–211.
4. Agenda for Sustainable Development. *Scripta Theologica*, 48(2), 443–462.
5. María Victoria Utrera Torremocha, Teoría del poema en prosa, Sevilla, Universidad de Sevilla, 1999, p. 23.
6. Jesse Fernández, El poema en prosa en Hispanoamérica. Del modernismo a la vanguardia (Estudio crítico y antología), Madrid, Ediciones Hiperión, 1994.